

KRÓNKA

KINCSES KATALIN MÁRIA

(HAD)TÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS – KÉPZŐMŰVÉSZETI ESZKÖZÖKKEL: „EURÓPA BÉCSBEN. A BÉCSI KONGRESSZUS, 1814/15”

Magas színvonalú, nagyszabású kiállítás volt látható a bécsi Alsó-Belvedere-palotában és az Orangerie-ben az idei év első felében.¹ Festmények, szobrok, bútorok, porcelán, történeti kosztümök, viseletek – mindez történeti, had- és kultúrtörténeti, művészeti kontextusban, az 1814/15-ös bécsi kongresszust megidézendő. Az esemény 200. évfordulójára való megemlékezés a szervezőmunkát, a fölvonultatott szakember gárdát, a műtárgyak színvonalát, s nem utolsósorban a kiállítás kivitelezését illetően (túlzás nélkül állítható) „fényesre” sikeredett. A kiállítás a napóleoni háborúkat (egy egész korszakot) lezáró politikai, diplomáciai aktus politikai és kulturális vetületeit mutatja be. A kongresszusnak helyet adó osztrák főváros, Bécs több hónapig Európa fővárosának szerepében tetszelgett – amint arra már a kiállítás címe is utal: Európa Bécsben –, hiszen ez volt az a hely, ahol a kontinens életének legfontosabb döntéseit meghozták 1815. január és június között, egy 47 etapból álló, rendkívül intenzív diplomáciai, monstre tárgyalássorozat keretében. A döntések meghozatala a kiállításon a müncheni béke aláírásában nem egy konstans történeti szituáció, hanem egyfelől egy kulturális esemény, másrészt egy diplomáciai lépés-sorozat volt, amely még a XVII. század közepi vesztfáliai béketárgyalásokkal kezdődött, s mintegy folytatása volt a kontinens egészét átfogó megállapodásoknak, melyek aztán nemcsak a XIX. században, hanem a XX. században is sorra egymás után következtek. Bécs 1815-ben egy olyan katonai és civil demonstrációs színtérként működött, amilyen előtte Európában még sehol sem volt. Így válik érthetővé, miért láthatunk korabeli metszeteket a kiállításon a müncheni béke aláírásáról (kat. sz. 241.), majd 1815 után az 1856-os párizsi, az 1878-as berlini kongresszusról (kat. sz. 242–243.), egészen a potsdami konferenciáról, az 1955-ös bécsi kongresszusról, az 1979-es camp-davidi, s az 1955-ös daytoni megállapodásról készült fotókig (kat. sz. 244–247.). A rendezők ezzel beillesztették a bécsi kongresszust a század, illetve az egész modern kor európai békealkotó folyamatába, de szerencsés módon nem „dimenzió-nálták túl” annak jelentőségét: a XIX–XX. századi békefolyamatoknak nem a legfontosabb, hanem az egyik nagyon fontos állomásaként aposztrofálva azt. Mielőtt rátérnék magára a kongresszusra és a kronologikus tematikai rendezővel szerint fölépített kiállítás bemutatására, megemlítem, hogy a koncepcionális szervezőmunka a közelmúltban, illetve elsősorban a tavalyi évben megjelent igen bőséges szakirodalom alapján volt lehetséges, melyből nem egy éppen a kiállítás előmunkálataként vagy annak kapcsán jelent meg.²

¹ Europa in Wien. Der Wiener Kongress 1814/15. Untere Belvedere & Orangerie, Rennweg 6., 1030 Wien. A kiállítást 2015. február 20. és június 21. között volt látható. Főrendezője Sabine Grabner kurátor. Német és angol nyelvű (azonos tartalmú) katalógusa: Europa in Wien. Der Wiener Kongress 1814/15. (Jelen beszámoló megírásakor az angol nyelvű változatot használtam. A katalógus műtárgyainak említései az adott műtárgy katalógusszámára hivatkoznak, ami mindkét változatban azonos, s melyeket zárójelben az adott műtárgy említéseihez megadok).

² A teljesség igénye nélkül lásd: *Heinz Duchhardt*: Der Wiener Kongress. Die Neugestaltung Europas 1814/15. Verlag C. H. Beck, h. n., [2012.]; *Mark Jerrett*: The Congress of Vienna and its Legacy. War and Great Power Diplomacy After Napoleon. I. B. Tauris Academic Studies, h. n., 2013.1., 2014.2.; *Eberhard Straub*: Der Wiener Kongress: Das große Fest und die Neuordnung Europas. Verlag Klett Cotta, Stuttgart, 2014.; *Uő*: Der Wiener Kongress. Böhlau UTB, Wien–Köln–Weimar, 2014.; *Christa Bauer – Anna Ehrlich*: Der Wiener Kongress. Diplomaten, Intrigen und Skandale. Mit 80 Abbildungen. Amalthea Signum Verlag, Wien, 2014.; *Adam Zamojski*: 1815 – Napoleons Sturz und der Wiener Kongreß. Verlag C. H. Beck, [2014.]; *Hasel*

A Napóleon, illetve a Franciaország által indított háborúsorozat a XIX. század első másfél évtizedében alapvetően átforgatta Európa 1648 óta érvényes, a vesztfáliai békemű megalkotása nyomán kialakított politikai erőviszonyait. A Napóleon által végbevitt nagyszabású változtatások azonban nem bizonyultak hosszú életűeknek. A vesztfáliai rendezés oly markáns, szignifikáns erővonalakat eredményezett, hogy a francia császár kudarcra igazolta: nem lehet a majdnem 200 éve fennálló hatalmi egyensúlyt megbontani, és – Napóleon céljai szerint – az európai kontinenst erőszakkal egyesíteni, illetve működését katonailag és politikailag, gazdaságilag egységes elvek és földrajzi keretek között elképzelni. Bécsben a győztesek Diószegi István szavaival „győzelmi tort őrülve felosztották a legyőzöttől megkaparintott zsákmányt, miközben helyreállították a dinasztikus legitimitást és az európai hatalmak egyensúlyát”. Ugyanakkor – folytatva a gondolatmenetet – ez volt az utolsó átfogó európai rendezés, amikor „a győztesek és legyőzöttek egy asztalnál őrülve, tárgyalások és alkuk nyomán kötötték meg a békét,”³ s hozták létre az 1848-as forradalmakig fennálló Szent Szövetség rendszerét.

Az osztrák kancellár, Metternich⁴ elnöksége alatt összeülő kongresszus összehívásáról az európai államok 1814. május 30-a után állapodtak meg, miután Napóleon az első párizsi békében kényszerűen lemondott a hatalomról és visszavonult Elba szigetére. A volt francia császárral megkötött szerződés gyakorlatilag visszaállította Franciaország 1792-es határait, elismerte Hollandia, Svájc és a széttagolt Itália és Németország államait, de a konkrét döntéseket egy nemzetközi konferenciára bízta, amit – a házigazda Metternich rendkívüli szervezőképességének és diplomáciai kvalitásainak köszönhetően – 1814 szeptemberétől a Habsburg Birodalom fővárosában, Bécsben nyitottak meg. A kongresszuson (a Török Birodalom kivételével) valamennyi európai állam küldöttei részt vettek, számos uralkodó – például I. Sándor orosz cár (ur. 1801–1825) vagy III. Frigyes Vilmos porosz király (ur. 1797–1840) – személyesen is megjelent, míg Nagy-Britanniát Arthur Wellesley, Wellington első hercege (1769–1852), illetve Lord Robert Castlereagh (1769–1822) külügyminiszter, Franciaországot pedig Charles Maurice de Talleyrand-Périgord (1754–1838) első miniszter képviselte.

Bár a nagyhatalmi tanácskozások fő célja az európai erőegyensúly megteremtése volt, „a háttérben” az oroszok európai területszerzésekre, a poroszok több német fejedelemség bekebelezésére törekedtek, Ausztria pedig korábbi birtokait akarta visszaszerezni. A napóleoni háborúk győztesei ugyanakkor belátták: Franciaországot – éppen a beállott egyensúly érdekében – nem szabad felosztani, csak hatalmi pozícióit gyengíteni. Ennek következtében jóvátételt követeltek tőle, és meghívták diplomataikat a béketárgyalásokra. A kongresszus legnehezebb programpontja a lengyel és szász területek felosztásának kérdése volt, mert az oroszok, osztrákok és poroszok azok mértékében nem tudtak megállapodásra jutni. A vita 1815 tavaszán majdnem újabb kontinentális háborúhoz vezetett. – A koalíció összeomlását gyakorlatilag Napóleon 1815. márciusi visszatérése mentette meg: felsorakoztak ellene az őt legyőző hatalmak.

Az ún. száznapos uralom idején a nagyhatalmak Bécsben, a tárgyalások során fényes diplomáciai külsőségek közepette megegyeztek arról, miként formálják át Európát, illetve szilárdítsák meg pozícióikat. A legfontosabb döntéseket összefoglalva, alapelveként leszögezték: a koalíció tagjai megtarthatják az általuk 1815-ig meghódított területeket. Ily módon a Habsburgoké maradt az 1797-ben megszerzett Velencei Köztársaság területe, I. Sándor cár megtarthatta az 1809-ben elfoglalt

---

Rosenstrauh: Congress mit Damen. Europa zu Gast in Wien. Czernin Verlag, Wien, 2014.; Thierry Lentz: 1815. Der Wiener Kongress und die Neugründung Europas. Siedler Verlag, München, 2014.; Thomas Just – Wolfgang Maderthaler – Helene Maimann – Manfred Matzka: Der Wiener Kongress. Die Erfriedung Europas. Carl Gerold's Sohn Verlagsbuchhandlung, Wien, [2014.] (Azon műtárgyak katalógusát is tartalmazza, melyek ebbe a kiállításba hely szíke miatt nem kerülhettek be.) Legújabbban pedig Munro Prince: Napoleon. Der Untergang. Verlag Siedler, München, 2015.

³ *Diószegi István*: A bécsi kongresszus. *Rubicon-online*, 1997/2. évi tematikus szám: Békerendszerek. http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_becsi_kongresszus/ (a letöltés időpontja: 2015. július 22.). (Szándékosan választottam Diószegi Istvánnak egy széles körhöz szóló, tudományos ismeretterjesztő céllal készített írását, melyben röviden, de lényegre törően „definiálta” a kongresszust.)

⁴ Klemens Wenzel Nepomuk Lothar von Metternich-Winneburg zu Beilstein herceg, (1773–1859), diplomata, osztrák kancellár.

Finnországot és Besszarábiát. A finn területekért kárpótlásul a svéd uralkodó megkapta Norvégiát, a függetlenné váló Hollandiából egy belgiumi és luxemburgi területeket is magába foglaló királyságot szerveztek. A lengyel kérdésben is megszületett a kompromisszum: Ausztria megtartotta Galíciát, Poroszország Torún tartományt, az orosz uralkodó a Varsói Nagyhercegség fennmaradó részét és a lengyel királyi címet. A német és itáliai államok esetében a fő cél a régi területek és dinasztiai restaurálására és a nemzeti egységesülés meggátolása volt.⁵

Ezeket az intézkedéseket az 1815. június 9-i dokumentum foglalta magába, melyek gyakorlati megvalósítását a waterlooi győzelem sietette.⁶ I. Sándor orosz, I. Ferenc osztrák és III. Frigyes Vilmos porosz uralkodó pedig egy konzervatív szövetségi rendszer konszolidálására 1815 szeptemberében megalapította a Szent Szövetséget, mely Európa egészében másfél évtizeden át (Franciaország csak az 1830-as forradalomig volt a koalíció tagja), keleti felén pedig az 1848-as forradalmakig volt hivatott fenntartani az ún. rendi konzervativizmust.

A politikai háttér fölvezetése után látogassuk végig a kiállítótermet! Az elsőbe belépve, bal kéz felől mindjárt I. Ferenc császár egész alakos, impozáns portréja (Johann Peter Krafft [1780–1856] 1816-os festménye a Magyar Nemzeti Múzeumból, kat. sz.: 2.) fogadja a látogatót, sugalmazva: kétség se férjen hozzá, az osztrákok a bécsi kongresszusnak nemcsak házigazdái, hanem Napóleon legfőbb ellenfeleiként legfontosabb szereplői voltak.⁷ Vele szemben, mintegy farkasszemet nézve, maga az ellenfél, Napóleon – egyelőre még sikeres hódításait kifejező, dinamikus lovas portréja látható, ahogyan az „udvari festő”, Jacques-Louis David (1748–1825) örökölte őt meg a szent Bernárd-hágón való átkeléskor (kat. sz. 10.), s amit Ferencre még „lenéz” hatalma és ereje teljében. E két monumentális, élénk tónusú műalkotás – mindkettő erőteljes vörös színe miatt – uralja az egész termet, amely gyakorlatilag Napóleon európai hódításait mutatja be. A háborús viszonyokat megjelenítendő, a rendezők a terem egyik sarkába „dugták el” Friedrich Heinrich Fügenernek (1751–1818) a béke allegóriájáról szóló egykorú festményét (kat. sz. 5.) – a kiállítás ikonográfiáját a korábbi évszázadok hagyományainak megfelelően mindvégig az allegóriák kísérik. A hangsúly azokon a műtárgyakon van, amelyek a hódításokat hivatottak bemutatni. Többek között a franciák 1792–1818 közti hódításait bemutató Hacq-féle térképen (Az Osztrák Nemzeti Könyvtár tulajdona, kat. sz. 3.), valamint Napóleon személyes tárgyain: ívópoharán, tojás-tartó porcelán csészécskéjén, híres kalapján, illetve az azt ábrázoló litográfián (kat. sz. 12–14).

A következő termek tematikája a Napóleon ellenes háborúk sorozata, a nevezetesebb csaták, hadjáratok felidézése monumentális csatajeleneteket ábrázoló festményekkel és színezett litográfiákkal az asperni csatáról, 1809 (kat. sz. 22–27., 29.); a wagrami ütközetről, 1809 (kat. sz. 23.); a lipcsei csatáról, 1813 (kat. sz. 41., 53.,) a moszkvai hadjáratról (kat. sz. 55–57.). Mindez uralkodói, napóleoni és hadvezéri portrékkal (kat. sz. 8–9., 11., 19., 30., 35., 50–51., 56–59. stb.) tűzdelve. Különös hangsúly esik annak illusztrálására, hogy Bécsnek mi mindent kellett elszenvednie, eltűnie a város 1809-es bombázásakor és Napóleon schönbrunni bevonulásakor (kat. sz. 15–18., 20–21.). Hiszen a kontinens az első koalíciós háború (1792) óta szüntelen hadszíntér volt, ezért 1815 nemcsak egyfajta politikai rendezést, hanem valamiféle morális újjászületést is jelentett az addig háborúskodó („veszekedő”) politikai hatalmak számára. E helyen több szép festményt, litográfiát, metszetet is kiállítottak, melyek a francia és a különböző európai hadseregek egyenruházatát, felszerelését, alakulatait, katonáit ábrázolják (például kat. sz. 28., 39., 43–49.). Természetesen nem maradhat el a nagy visszatérés és a végső bukás, a waterlooi csata illusztrálása (kat. sz. 225–230.) sem.

⁵ A kongresszus ezen kívül még számos, egész Európára érvényes döntést hozott, például 1815 februárjában rendelkezett a rabszolgaság betiltásáról, majd az ülések végső szakaszában a szabad dunai hajózást is egyezményben rögzítette.

⁶ Mindezzel párhuzamosan ugyanakkor már elkezdtek kirajzolódni a kontinentet megosztó szövetségi rendszerek is. Például Spanyolország és a pápai állam némiképp elszigetelődött, mert elutasították a kongresszus záróokmányát.

⁷ Mindezt alátámasztja, hogy a kiállítás folyamán gyakorlatilag az összes I. Ferencről készült látványos festmény megtekinthető volt, pl. Josef Kreutziger portréja és Johann Baptist Höchle egész alakos festménye (mindkettő a grazi Joanneum tulajdona, kat. sz. 19. és 71.), a számtalan, több tucatnyi csoportos ábrázolásraól nem is beszélve.

A kiállítás további terméinek műtárgyai már konkrétan a bécsi kongresszusra és a diplomáciai eseményt kísérő reprezentációra adnak betekintést. A 247 kiállított műtárgy mintegy kétharmada ezt igyekszik bemutatni; a sok tárgy felsorolása lehetetlenség, itt most csak néhányat emelhetek ki közülük, illetve néhány műtárgycsoportról szólnék. Kiemelendők a kongresszuson részt vevő uralkodók, diplomaták, magas rangú katonatisztek portréi és a róluk készült metszetek és szobrok. A „diplomáciai theatrum” relikvái a protokolláris névsorok, ültetési rendek. Természetesen a legfontosabb dokumentum a 17 aláírást, közöttük nyolc koronás fő (Ausztria, Spanyolország, Nagy-Britannia, Portugália, Poroszország, Oroszország, Svédország, és Dánia uralkodója) kézjegyét tartalmazó egyezmény (kat. sz. 91.). A kongresszus protokolláris eseményeivel párhuzamosan zajlik a bécsi közélet bemutatása a korabeli sajtóban. Karikatúrák, direkt kommentárokkal ellátott hírlapi tudósítások, metszetek sokasága mutatja be a sajtó és a hétköznapi emberek reakcióit, a köznép véleményének hangot adva, illetve azt a reális képet hagyományozva az utókorra, hogy ez az esemény nemcsak egyfajta kontinentális újrafelosztást, hanem mégis csak a korabeli reakció, azaz a politikai és katonai arisztokrácia összefogását volt hivatott demonstrálni a már ekkor erősen jelentkező társadalmi, politikai és szociális változtatási igényekkel szemben. Mindezt az is kifejezi a kiállításban, hogy a portrékon, festményeken, szobrokon az ábrázolt politikusok, katonatisztek hiba nélküli, tökéletes, érinthetetlen, megmerevedett figurák, akik a köztudatban – a közismert népkarakterológiai ábrázolások tükrében – a sajtónak köszönhetően nem egyszer groteszk, nevetséges ábrázolásban kerülnek elő.

A bécsi kongresszus nemcsak diplomáciai, hanem összeurópai szintű társadalmi esemény is volt: az utolsó termekben számtalan korabeli berendezési tárgyat állítottak ki a kurátorok, melyek a korabeli arisztokrata ízlést, a burzsoá életérzést tükrözik a korai Biedermeier időszakában: bútorokat, szobrokat, konzolokat, tükröket, órákat, gyertyatartókat, díszes kárpitokat és egyéb, a luxus kifejező berendezési tárgyakat, továbbá asztalneműt, étkezészeteket, evőeszköz-készleteket, de ruházatot, ékszereket is. Külön tematikai egység foglalkozik a társadalmi protokolláris eseményekkel, az elszállásolással, a fogadásokkal, az álarcos bálók, a Redout-beli séták, tűzijátékok, vadászatok, szánkázások, színházi és operaelőadások, katonai parádék, lovas felvonulások, számos privát ünnepség és egyéb multságok bemutatásával, melyek nemcsak hangulati elemei voltak a tárgyalásoknak, hanem annak menetére nagyban ki is hatottak. A hangulati aláfestést a tárlatokon Beethoven Eroica-szimfóniája szolgáltatta, amely 1804-ben készült, s melynek eredeti, a zeneszerző kezétől származó partitúrája kiállításra került.

A katonai reprezentációval külön tematikai egység foglalkozik. Katonai díszsorfal fogadta Európa koronás főit a legfontosabb protokolláris eseményekre való vonulásuk alkalmával. I. Ferenc császár feltűnése a Mária Terézia laktanya lovas felvonulásával volt egybeköthető. Ferenc császár természetesen mindenhol katonai uniformisban jelenik meg, mögötte a meghatározott sorrendben tábornoki gárdája. A tűzérség szerepe kettős volt, ahogyan az a litográfiákon látható, díszsörtézet adott, kordonnal tartotta távol a tömeget a díszfelvonulások alkalmával. Ferenc császáron kívül a legfontosabb szereplők is mind egyenruhában szerepelnek a festményeken, litográfiákon, érmeiken, szobrokon, sőt, még az iparművészeti tárgyakon (bútorok faragványain, porcelán tárgyakon) is. A miséken, bálokon tűzijátékok alkalmával a megjelenés szintén csak uniformisban volt lehetséges – még a diplomaták számára is.

A kiállítás katalógusában külön fejezeteket kapott a katonai reprezentáció, Katharina Lovecky bécsi történész tollából *Hadi ünnepségek a bécsi kongresszus alatt* címmel és Sabine Grabner bécsi művészettörténész I. Ferenc 1814. júniusi bevonulásáról írt tanulmányában.⁸ Előbbi szerző hangsúlyozza, hogy a kongresszus idején zajló elfoglaltságok idején a katonai ünnepségek domináltak, melyeknek az volt a célja, hogy a napóleoni Franciaország fölötti győzelmet elevenítsék föl. 1815. október 10-én az asperni, október 18-án pedig a lipcsei csatára emlékeztek ily módon. A katonai parádékat felvonulásokkal, misével kapcsolták össze. Október 18-án pedig a Prater parkjában nagy katonai felvonulást tartottak, melyen a lipcsei csata résztvevői, hősei, veteránjai vettek részt. A Simmering felé 14 000 katona masírozott ágyúlovécek, zászlólengetések közepette a katonai reprezentáció teljes eszköztárát felvonultatva. Ezt követően a 14 000 hőst meg is vendégelte a császár

⁸ Lásd az 1. jegyzetben említett kiállítási katalógust, 143–144. és 312–317. o.

és a város, majd az ünnepséget a Te Deum zárta. Mindezt Johann Nepomuk Höchle (1790–1835) gyönyörű színezett litográfiáin láthatjuk (kat. sz. 171–176.), melyek külön érdekessége, hogy az eseményeket madártávlatból láttatják. Számos katonai lovasjátékot rendeztek a kongresszus ideje alatt, valamint bankettekét. 1814. szeptember 25-én az orosz cár, a Habsburg császár és a porosz uralkodó közös ünnepi katonai bevonulására került sor, ami végül is a Napóleon fölötti teljes győzelmet volt hivatott megünnepelni. Ugyanis miközben a bécsi kongresszus ceremonális tárgyalási zajlottak, Napóleon restaurációt hajtott végre, melynek során egy 73 000 fős hadsereget volt képes felsorakoztatni Waterloonál. Ugyanakkor Verner Telesko, a neves bécsi történész Waterloo sikerét éppen annak tudja be, hogy a szövetségesek (Nagy-Britannia, Hannover, Nassau, Hollandia, Brunswick és Poroszország) uralkodói és vezető katonatisztjei, köztük a waterloo-i hadvezérek, Wellington hercege és Gebhard Leberecht von Blücher (1742–1819) porosz vezérőrnagy a tárgyalásokon Bécsben éppen együtt voltak, s így a visszatérő császár ellen sürgősen föl tudtak sorakoztatni egy 67 000 fős brit és egy közel 60 000 fős porosz sereget (végül utóbbiból csak mintegy 25 000 került bevetésre).

Itt kell megemlíteni, hogy természetesen nem csak a Belvedere-palota és más osztrák és bécsi múzeumok (például a Wien Museum, a Heeresgeschichtliches Museum, a Kunsthistorisches Museum, az Albertina, az Osztrák Nemzeti Könyvtár, a grazi Joanneum, a linzi, donauschingeri stb. múzeumok) anyagából állították össze a kiállítást annak szervezői, hanem számos európai neves gyűjteményből a szentpétervári Ermitázstól kezdve a párizsi Louvre-on és a Musée de l'Armée-n, a versailles-i kastélymúzeumon, a berlini Történelmi Múzeumon, különböző dán, londoni, cseh múzeumok és a Magyar Nemzeti Galéria anyagán át több mint egy tucat magángyűjteményig.

Agnes Husslein-Arcónak, a Belvedere igazgatónőjének a katalógushoz írt bevezetője szerint az eddigi kiállítások az 1815-ös bécsi kongresszust elsősorban politikai eseménynek igyekeztek bemutatni. A mostani kiállítás viszont megpróbálja újraértékelni ezeket, egy új dimenziót, a művészeti vetületet bemutatva, s egy ún. páneurópai kontextusba helyezve a bécsi kongresszust. Az ötlet: futó pillantást vetni Bécsre ez alatt az esemény alatt, szerinte egyfelől szerény, másfelől kiváló. Hiszen a napóleoni harcok során kétszer is (1805, 1809) elfoglalták az osztrák fővárost a franciák, s az, hogy ennek ellenére Bécs adhatott helyet a kongresszusnak, az osztrák császárváros szerepét az Európai városok között kiemelik. Ily módon néhány hónapra Bécs Európa fővárosává vált, ahol az elhúzódozó megbeszélések során komplex területi, jogi, államjogi kérdéseket tárgyaltak meg. A kurátorok célja ezzel a kiállítással megmutatni, hogyan tükröződött egy komplex eseménysorozat a politikai életben és ezzel egyidejűleg a művészetben, a különböző események művészi színvonalú vizuális élményén keresztül. A vizualitásnak már a korban is fontos szerepet szántak: a több mint százezer látogató nemcsak megismerhette a 240 ezer lakosú Bécset, részt vehetett a látványosságokon, ünnepi rendezvényeken, hanem Európa-szerte széthordta a megerősödött Bécs imázsát. A kongresszus ezért Ausztria életében is fontos politikai mérföldkő, köszönhetően elsősorban Metternichnek, akinek politikai szerepéről alkotott képünket a kiállítás rendezői átalakítani igyekeztek: sokkal pozitívabb kép bontakozik ki róla, mint amilyen eddig a köztudatban élt, már nem egyértelműen és kizárólag a politikai elnyomás szimbolikus alakjaként, hanem kivételes szervezőtehetséggel megáldott zseniális diplomataként, politikusként jelenik meg.

Végül érdemes megemlíteni, hogy ezen impozáns, sikerült kiállítás címét: *Európa Bécsben* egy francia katonatiszt, diplomata, Charles Joseph de Ligne (1735–1814) legendás mondása adta, aki az európai arisztokrácia egyik reprezentatív képviselője volt. Élete utolsó hónapjaiban (napjaiban) részt vett a bécsi kongresszuson, s ekként kommentálta Auguste de la Garde herceg (1765–1830) francia külügyminiszternek a látottakat: „Megfelelő időben érkezhettél nagy dolgokat megtapasztalni. Európa [most] Bécsben van.”

A HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM KÖNYVTÁRA

A MAGYAR
HADTÖRTÉNETÍRÁS
TÖRTÉNETE
ÉS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

